

Hoe een afgekeurd blok marmer 's werelds beroemdste standbeeld werd

Aan het begin van de 16e eeuw zat de *Opera del Duomo* - het comité van ambtenaren dat belast was met de decoratie en het onderhoud van de kathedraal van Florence – met een netelig, onafgemaakt project. Een document uit 1501 verwijst naar een enorm, nog maar net begonnen beeld, "een zekere man van marmer, genaamd David, zwaar geblokkeerd en op zijn rug op de binnenplaats gelegd". De steen was een overblijfsel van een langlopend decoratief project: in 1408 had de commissie besloten om de daklijn rond de koepel van de kathedraal te versieren met massieve beelden van Bijbelse profeten en mythologische figuren. De eerste twee, die in het begin van de 15e eeuw werden geplaatst, waren een standbeeld van Joshua, gebeeldhouwd in terracotta door Donatello en wit geverfd om eruit te zien als marmer, en een standbeeld van Hercules, gebeeldhouwd door een van Donatello's leerlingen, Agostino di Duccio.

Een standbeeld van David, de Bijbelse held die de reus Goliath versloeg, was besteld in 1464. De commissie ging naar Agostino en voor het project werd een enorm blok marmer gewonnen uit de steengroeven van Carrara in Toscane. Om onbekende redenen gaf Agostino het project op na slechts een klein beetje werk, voornamelijk aan de benen.

Een andere beeldhouwer, Antonio Rossellino, werd in 1476 ingehuurd om het project over te nemen, maar hij trok zich vrijwel onmiddellijk terug, daarbij verwijzend naar de slechte kwaliteit van het marmer. (Moderne wetenschappelijke analyses van het marmer hebben bevestigd dat het inderdaad van middelmatige kwaliteit is.) Zonder beeldhouwer, maar te duur om weg te gooien, bleef het massieve blok een kwart eeuw in weer en wind liggen.

In de zomer van 1501 werd een nieuwe poging gedaan om een beeldhouwer te vinden die het beeld kon afwerken. De 26-jarige beeldhouwer Michelangelo werd gekozen en kreeg twee jaar de tijd om het te voltooien. Vroeg in de ochtend van 13 september 1501 ging de jonge kunstenaar aan de slag met het marmer en haalde de figuur van David eruit in een wonderbaarlijk proces dat de kunstenaar en schrijver Giorgio Vasari later zou omschrijven als "het weer tot leven brengen van iemand die dood was."

In 1504, toen Michelangelo klaar was met zijn werk, concludeerden Florentijnse functionarissen dat het beeld te zwaar was om het op de beoogde locatie aan de daklijn van de kathedraal te plaatsen. Een commissie van kunstenaars, waaronder Sandro Botticelli en Leonardo da Vinci, kwam bijeen en besloot dat het beeld bij de ingang van het Palazzo Vecchio in Florence moest worden geplaatst. In 1873 werd het verplaatst naar de Galleria dell'Accademia in Florence en werd op de oorspronkelijke plek een replica opgesteld.

Er zijn verschillende esthetische aspecten van het David-beeld die mogelijk verband houden met het kronkelige proces waarmee de opdracht werd voltooid. De figuur, hoewel gespierd, is slanker dan de bodybuilderachtige lichaamsbouw die typerend is voor Michelangelo's andere werken. Dit kan zijn omdat het marmeren blok te smal was, omdat hij was gekapt met de dunnere beelden uit de tijd van Donatello en Agostino in gedachten. De afwezigheid van Davids traditionele uitrusting, een zwaard en het afgehakte hoofd van Goliath, kan als reden hebben dat er geen ruimte was om ze in het blok marmer te kappen of mogelijk omdat ze onzichtbaar zouden zijn geweest zodra het beeld onder het dak van de kathedraal was geplaatst. Op dezelfde manier kunnen Davids onevenredig grote rechterhand en prominente gezichtsuitdrukking overdreven zijn om ervoor te zorgen dat ze herkenbaar zouden zijn voor toeschouwers op de grond.

Vertaling: Rudi Draye